

Sygn. akt III AUa 665/18

## WYROK

**W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Dnia 10 stycznia 2019 r.

**Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych**

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Małgorzata Pasek
Sędziowie:	SA Barbara Mazurkiewicz-Nowikowska SO del. do SA Jacek Chaciński (spr.)
Protokolant: starszy protokolant sądowy Kinga Panasiuk-Garbacz	

po rozpoznaniu w dniu 10 stycznia 2019 r. w Lublinie

sprawy M. R.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L.

o prawo do renty socjalnej

na skutek apelacji M. R.

od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie

z dnia 17 kwietnia 2018 r. sygn. akt VIII U 171/14

**oddala apelację.**

Jacek Chaciński Małgorzata Pasek Barbara Mazurkiewicz-Nowikowska

**Sygn. akt III AUa 665/18**

## UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 17 kwietnia 2018 r. Sąd Okręgowy w Lublinie oddalił odwołanie M. R. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L. z dnia 8 stycznia 2014 r. odmawiającej wnioskodawczyni prawa do renty socjalnej.

Sąd Okręgowy oparł swoje rozstrzygnięcie na następujących ustaleniach faktycznych i rozważaniach prawnych.

M. R., urodzona dnia (...), w dniu 12 listopada 2013 roku złożyła wniosek o rentę socjalną.

Orzeczeniem z dnia 5 grudnia 2013 roku lekarz orzecznik ZUS stwierdził, że wnioskodawczyni nie jest całkowicie niezdolna do pracy.

Z uwagi na sprzeciw wniesiony od powyższego orzeczenia sprawa została skierowana do komisji lekarskiej ZUS, która orzeczeniem z dnia 2 stycznia 2014 roku również uznała, że wnioskodawczyni nie jest całkowicie niezdolna do pracy.

Zaskarżoną decyzją z dnia 8 stycznia 2014 roku, opierając się na orzeczeniu komisji, organ rentowy odmówił wnioskodawczyni prawa do renty socjalnej.

M. R. jest od urodzenia osobą niedosłyszącą, z głębokim niedosłuchem odbiorczym na wysokich tonach do 110 dB. Posługuje się językiem migowym, nie wykształciła mowy. Nosi 2 aparaty słuchowe, w których nie rozumie mowy. Poza niedosłuchem stwierdzono u niej skrzywienie boczne kręgosłupa piersiowo-lędźwiowego, bez skarg na dolegliwości bólowe kręgosłupa. Nie cierpi również na organiczne uszkodzenia Ośrodkowego Układu Nerwowego. W 2012 roku wnioskodawczyni przeżyła diagnostykę górnego odcinka przewodu pokarmowego, która wykazała żółciowe zapalenie błony śluzowej żołądka oraz infekcje (...). Przeprowadzono wówczas erydykację. Ubezpieczona jest leczona przewlekle z uwagi na chorobę refluksową przełyku. W 2013 roku zgłosiła się do poradni psychologicznej, gdzie zdiagnozowano zaburzenia vegetatywne pod postacią somatyczną. Z powodu braku możliwości nawiązania kontaktu nie podjęto terapii. Wnioskodawczyni z uwagi na niedosłuch częściowo czyta z ust, pracuje w przeciętnym tempie. Nie cierpi na istotne zaburzenia uwagi i pamięci.

M. R. nie przejawia również objawów uszkodzenia centralnego układu nerwowego, jej funkcjonowanie intelektualne mieści się w granicach normy przy zachowanej umiejętności pisania i czytania prostych tekstów ze zrozumieniem. Wnioskodawczyni cierpi na zaburzenia adaptacyjne, które mają czynnościowy charakter i wynikają z trudności w przystosowaniu się do subiektywnie trudnej sytuacji, co ma związek z występującym głębokim obustronnym ubytkiem słuchu. Zaburzenia te nie mają charakteru choroby psychicznej, sprowadzającej na nią całkowitą niezdolność do pracy ze względu na stan psychiczny. Wnioskodawczyni nie przejawia również objawów endogennych zaburzeń afektywnych.

Z uwagi na schorzenia wnioskodawczyni jest częściowo niezdolna do pracy i nie może podejmować pracy na wysokości, przy maszynach w ruchu oraz zawodach wymagających dobrej komunikacji interpersonalnej. Stan narządu słuchu może być bowiem rekompensowany aparatami słuchowymi w stopniu umożliwiającym kontakt z otoczeniem. Wnioskodawczyni powinna wykonywać pracę w warunkach chronionych oraz może wykonywać prace nie wymagające szybkiego czytania, pisania oraz komunikacji z otoczeniem pod nadzorem. Może wykonywać proste prace nie wymagające szerszych instrukcji, polegające na wykonywaniu powtarzalnych czynności, w warunkach przystosowanych do niepełnosprawności. Stan zdrowia wnioskodawczyni nie sprowadza na nią jednak całkowitej niezdolności do pracy.

Stan faktyczny w sprawie został ustalony na podstawie dowodów z dokumentów, na które składały się decyzje organu rentowego, orzeczenia lekarza i komisji lekarskiej ZUS oraz opinie biegłych.

Dowody zostały obdarzone wiarą przez Sąd. Kluczowe znaczenie przy ustalaniu stanu faktycznego miały opinie biegłych sądowych lekarzy. Sąd podniósł, że zostały one sporządzone przez lekarzy posiadających odpowiednie kwalifikacje zawodowe i doświadczenie z zakresu schorzeń występujących u wnioskodawczyni. Opinie są rzetelne, wyczerpujące i pozbawione sprzeczności. Zostały wydane po zapoznaniu się z treścią dokumentacji medycznej oraz po przebadaniu wnioskodawczyni.

Opinia z dnia 30 lipca 2014 roku została sporządzona przez lekarzy gastrologa S. P., kardiologa L. J., neurologa M. D. (1), nefrologa I. W., otolaryngologa M. A. oraz psychologa J. J.. W opinii biegli wskazali, że wnioskodawczyni czyta z ruchu warg w trudnym do ustalenia stopniu. Ustalili również, że nie jest leczona neurologicznie. Aktualnie nie cierpi też na schorzenia nefrologiczne, a dolegliwości gastrologiczne wymagają obserwacji i ewentualnego leczenia w razie potrzeby. Biegli nie stwierdziła również chorób i schorzeń układu sercowo-naczyniowego. Jednocześnie z

powodu niemożliwości podjęcia kontaktu nie podjęto terapii psychologicznej. Biegli wskazali, że stan zdrowia nie powoduje całkowitej niezdolności do pracy. Stan narządu słuchu nie powoduje bowiem takiej niezdolności, jednak wnioskodawczyni nie może wykonywać prac na wysokości, przy maszynach w ruchu i zawodach wymagających dobrej komunikacji interpersonalnej. Całokształt schorzeń w ocenie biegłych powoduje jedynie częściową niezdolność do pracy.

Z uwagi na zastrzeżenia do powyższej opinii oraz wniosek dowodowy ubezpieczonej Sąd dopuścił dowód z opinii biegłych z zakresu psychiatrii oraz medycyny pracy.

W swojej opinii z dnia 20 kwietnia 2014 biegli psychiatra M. D. (2) oraz lekarz medycyny pracy L. M. również stwierdzili brak całkowitej niezdolności do pracy, uznając jedynie niezdolność częściową. Biegli wskazali, że ubezpieczona jest zdolna do pracy w warunkach pracy chronionej oraz może wykonywać prace nie wymagające szybkiego czytania, pisanie oraz komunikacji z otoczeniem pod nadzorem.

Wnioskodawczyni złożyła zastrzeżenia do powyższej opinii, w związku z czym Sąd dopuścił dowód z opinii uzupełniającej biegłych psychiatry M. D. (2) oraz lekarza medycyny pracy L. M..

W opinii uzupełniającej z dnia 17 sierpnia 2015 roku biegli potrzymali wnioski zawarte w opinii głównej, odpowiadając na zastrzeżenia wnioskodawczyni. Biegli wyjaśnili, że zaburzenia adaptacyjne mają czynnościowy charakter i nie mają charakteru choroby psychicznej. Adekwatność wypowiedzi do treści zadawanych pytań obrazuje brak tzw. uskokowości słownej, typowej dla zaburzeń psychotycznych.

Z uwagi na kolejne zastrzeżenia wnioskodawczyni oraz wnioski dowodowe Sąd dopuścił dowód z opinii biegłego audiologa.

W opinii z dnia 3 listopada 2015 roku biegła audiolog H. A. również stwierdziła brak całkowitej niezdolności do pracy wskazując, że stan narządu słuchu może być bowiem rekompensowany aparatami słuchowymi. Biegła potwierdziła, że wnioskodawczyni może pracować na stanowiskach nie wymagających kontaktu słownego z otoczeniem oraz przeciwwskazana jest praca w hałasie i na wysokości.

Wnioskodawczyni kolejny raz złożyła zastrzeżenia do opinii wskazując, że narząd słuchu jest uszkodzony w stopniu, w którym żaden aparat słuchowy nie jest w stanie zrekompensować wady.

Sąd dopuścił zatem dowód z opinii uzupełniającej biegłej audiolog H. A. z zaleceniem ustosunkowania się do zastrzeżeń. W opinii z dnia 29 grudnia 2015 roku biegła podtrzymała stanowisko wyrażone w opinii głównej. Jednocześnie biegła wskazała, że głuchoniemota spowoduje upośledzenie funkcji organizmu w stopniu powodującym całkowitą niezdolność do wykonywania pracy zarobkowej.

Z uwagi na sprzeczność wyrażoną w powyższej opinii Sąd postanowił przeprowadzić dowód z opinii ustnej na rozprawie w dniu 26 kwietnia 2016 roku. Na rozprawie biegła wyjaśniła, że głuchoniemota nie dyskwalifikuje do wykonywania pracy zarobkowej i nie spowoduje całkowitej niezdolności do pracy. W jej ocenie wnioskodawczyni może pracować w warunkach pracy chronionej.

W kolejnej opinii z dnia 9 maja 2016 roku biegli psychiatra M. D. (2) oraz psycholog J. J. podtrzymali wnioski z opinii z dnia 20 kwietnia 2015 roku uznając brak całkowitej niezdolności do pracy. Wskazali także, że w opinii uwzględnili badania wykonane w dniu 21 lipca 2014 roku, a więc po wydaniu poprzedniej opinii.

Z powodu pisma procesowego z dnia 7 lipca 2016 roku, w którym wnioskodawczyni ponownie kwestionuje wnioski zawarte w opinii Sąd postanowił przeprowadzić dowód z opinii ustnej biegłego z zakresu medycyny pracy na rozprawie w dniu 23 marca 2017 roku. Biegła wskazała, że wnioskodawczyni mogłaby wykonywać proste prace, np. przy sklejananiu pudełek, zawijaniu cukierków, czy wykonywaniu prostych czynności sprzątnięcia. Konieczność porozumiewania się przez tłumacza języka migowego nie przeszkadzałaby w pracy.

Organ rentowy wniósł zastrzeżenia do powyższej ustnej opinii, wnosząc o dopuszczenie opinii lekarzy medycyny pracy i audiologa. Sąd dopuścił dowód z opinii innego biegłego z zakresu medycyny pracy oraz opinii uzupełniającej biegłego audiologa.

Biegła audiolog H. A.w opinii uzupełniającej z dnia 13 czerwca 2017 roku podtrzymała dotychczasowe wnioski. Biegła lekarz medycyny pracy K. Z.w opinii z dnia 18 września 2017 roku również stwierdziła brak całkowitej niezdolności do pracy wnioskodawczyni. Biegła podtrzymała dotychczasowe stanowiska wyrażone w poprzednich opiniach wskazując na częściową niezdolność do pracy. W jej ocenie stan somatyczny powódki bez istotnych odchyłeń w badaniu fizykalnym, funkcjonowanie intelektualne w zakresie normy oraz brak wykładników organicznego uszkodzenia centralnego układu nerwowego nie dają podstaw do uznania całkowitej niezdolności do pracy. Biegła wskazała, że na rynku pracy istnieje szereg stanowisk, na których wnioskodawczyni mogłaby być zatrudniona, takich jak brakarz, pracownik produkcji wyrobów z tworzyw sztucznych, monter prostych elementowych podzespołów, pakowacz, pracownik produktów garmażeryjnych, czy prac porządkowych. Wnioskodawczyni w ocenie biegłej jest w stanie przyswoić sobie kolejność wykonywania kilku prostych ruchów na zasadzie obserwacji.

Z uwagi na dostarczenie nowej dokumentacji przez wnioskodawczynię Sąd dopuścił dowód z opinii uzupełniającej biegłej K. Z. .

W opinii uzupełniającej pisemnej, a następnie w opinii uzupełniającej ustnej biegła podtrzymała swoją ocenę wskazując, że wnioskodawczyni jest w stanie podjąć pracę w zakładach pracy chronionej lub może pracować w ramach otwartego rynku pracy, po dostosowaniu stanowiska do jej niepełnosprawności. Polegałoby to na dostosowaniu stanowiska w zakresie organizacji pracy czyli przedstawić jej wzorzec czynności, które ma wykonywać, powtórzyć z nią kolejność czynności i nie wprowadzać zmian w zakresie obowiązków. Biegła zwróciła uwagę, że ubezpieczona może wykonywać czynności jednorodnjowe po przedstawieniu jej wzorca czynności. Praca na tym stanowisku powinna ograniczać kontakt z innymi osobami, bo wnioskodawczyni ma zaburzenia adaptacyjne i się wycofuje. Wnioskodawczyni może wykonywać takie czynności jak np. montowanie kroplówek, zawijanie cukierków, pakowanie makaronu. Jednocześnie zaznaczyła, że nieukończenie szkolenia w zakresie inicjatywy zatrudnienia osób niepełnosprawnych nie jest równoznaczny z całkowitą niezdolnością do pracy.

Po wydaniu powyższej opinii ustnej zarówno wnioskodawczyni, jak i organ rentowy nie zgłaszali dalszych wniosków dowodowych. W ocenie Sądu Okręgowego również nie zachodziła potrzeba uzupełniania materiału dowodowego. Sąd podniósł, że ma obowiązek zasięgnięcia kolejnej opinii biegłych tylko w sytuacji, gdy dotychczasowa opinia budzi istotne i niedające się usunąć wątpliwości. Nie można przyjmować, że Sąd obowiązany jest dopuścić dowód z kolejnych biegłych w każdym wypadku, gdy złożona opinia jest dla strony niekorzystna (wyrok SA w Szczecinie z dnia 31 maja 2016 r., III AUa 768/15, Legalis nr 1508973).

Żadna z powyższych okoliczności w niniejszej sprawie nie zachodziła. W ocenie Sądu przedstawione opinie w sposób kompleksowy odnoszą się do stanu zdrowia wnioskodawczyni i opisują wszelkie schorzenia mogące mieć wpływ na zdolność do pracy. Biegli konsekwentnie stali na stanowisku, że wnioskodawczyni nie jest całkowicie niezdolna do pracy. Stan zdrowia wnioskodawczyni został zaopiniowany przez łącznie 10 biegłych 9 specjalności, a wnioski płynące z opinii są jednoznaczne i spójne. Z tego względu Sąd uznał, że zebrany materiał dowodowy jest wystarczający do rozstrzygnięcia sprawy.

W ocenie Sądu I instancji odwołanie nie jest zasadne i podlega oddaleniu.

Sąd wskazał, że zgodnie z treścią art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 27 czerwca 2003 roku o rencie socjalnej (Dz. U. z 2013 r., poz. 982, tekst jedn. ze zm.) renta socjalna przysługuje osobie pełnoletniej całkowicie niezdolnej do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu, które powstało:

1) przed ukończeniem 18. roku życia;

2) w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej – przed ukończeniem 25. roku życia;

3) w trakcie studiów doktoranckich lub aspirantury naukowej.

W myśl art. 5 ustawy ustalenia całkowitej niezdolności do pracy dokonywane jest na zasadach i w trybie określonych w ustawie z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2017 r., poz. 1383, tekst jedn. ze zm., zwana dalej ustawą emerytalną). W rozumieniu art. 12 ust. 1 ustawy emerytalnej niezdolną do pracy jest osoba, która całkowicie lub częściowo utraciła zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu, przy czym całkowicie niezdolną do pracy jest osoba, która utraciła zdolność do wykonywania jakiejkolwiek pracy. Dokonując oceny stopnia i trwałości niezdolności do pracy oraz rokowań co do odzyskania zdolności do pracy zgodnie z art. 13 ustawy emerytalnej uwzględnia się stopień naruszenia sprawności organizmu oraz możliwości przywrócenia niezbędnej sprawności w drodze leczenia i rehabilitacji, a także możliwość wykonywania dotychczasowej pracy lub podjęcia innej pracy oraz celowość przekwalifikowania zawodowego, biorąc pod uwagę rodzaj i charakter dotychczas wykonywanej pracy, poziom wykształcenia, wiek i predyspozycje psychofizyczne. Dla skutecznego nabycia prawa do renty socjalnej wymagane jest, aby naruszenie sprawności organizmu powstało w okresach uprawniających do tej renty, a nadto, by obecnie skutkowało istnieniem całkowitej niezdolności do pracy.

Sąd podniósł, że wszyscy biegli konsekwentnie twierdzili, że stan zdrowia wnioskodawczynie nie sprowadza na nią całkowitej niezdolności do pracy. Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy w Lublinie, na podstawie powołanych przepisów oraz art. 477<sup>14</sup> § 1 k.p.c., orzekł jak w sentencji wyroku.

Z wyrokiem tym nie zgodziła się wnioskodawczynie. Wniosła apelację. Zaskarżyła wyrok w całości zarzucając:

- naruszenie art.4 ustawy z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej przez jego błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie polegające na nieprzyznaniu wnioskodawczynie renty socjalnej w sytuacji, gdy nie może wykonywać pracy ona jakiejkolwiek pracy innej niż w warunkach chronionych;

- naruszenie art.12 ust.2 w zw. z art.13 ust.4 ustawy o emeryturach i rentach z FUS przez ich pominięcie i przyjęcie, że wnioskodawczynie nie jest całkowicie niezdolna do pracy zarobkowej, a jedynie częściowo, gdy tymczasem z materiału dowodowego sprawy, zaświadczeń lekarskich określających stan psychofizyczny wynika, że nie może ona wykonywać żadnej pracy w warunkach normalnych,

- dokonanie oceny istniejących dowodów z przekroczeniem zasady swobodnej ich oceny w tym przez nierozważenie całokształtu materiału dowodowego innego niż opinie biegłych przez pominięcie: zaświadczenia lekarskiego z 4.11 2013 r. ((...)) dotyczących stwierdzenia zaburzeń wegetatywnych u wnioskodawczynie uniemożliwiających podjęcie terapii, brak zrozumienia mowy pisanej "kontakt słowny praktycznie niemożliwy"; zaświadczenia (...) z 24 października 2013r. ze stwierdzeniem "niedosłuch od urodzenia – brak rozumienia poleceń słownych i pisemnych" ; opinii z specjalistycznej poradni pedagogicznej z 9 marca 2015 r. stwierdzającej m.in. u wnioskodawczynie "depresję, lek, funkcje intelektualne na poziomie upośledzenia umysłowego, deficytowe funkcje pamięci i rozumienia pojęć (nie potrafi liczyć) brak przystosowania społecznego" z podkreśleniem, iż niemożliwym jest zagwarantowanie odpowiednich warunków pracy wnioskodawczynie; zaświadczenia z (...) z 5.06.2015r. – rozpoznanie: obustronny niedosłuch odbiorcy od 90-120dB „dziewczynka nie mówi, jedynie miga”; zaświadczenia z 30 listopada 2015 r. firma (...) po badaniach rozumienia mowy stwierdzono, że: pacjentka nie rozpoznała żadnego wyrazu z listy;

- bezkrytyczne przyjęcie za prawdziwe wniosku biegłych co do braku całkowitej niezdolności do pracy wnioskodawczynie bez rozważenia przez Sąd prawidłowości tego wniosku w odniesieniu do powszechnie przyjętej przez Sąd Najwyższy interpretacji pojęcia "całkowitej niezdolności do pracy" mimo poczynionych przez biegłych i wynikających ze wskazanych zaświadczeń faktów, że wnioskodawczynie nie jest zdolna do podjęcia pracy zarobkowej w warunkach normalnych;

- nieuwzględnienie wniosku zgłoszonego w piśmie procesowym z dnia 7 lipca 2016 r o powołanie innych biegłych spoza listy Sądu Okręgowego w Lublinie lub też Instytutu celem wydania przez nich opinii z uwzględnieniem przesłanek uzasadniających przyjęcie całkowitej niezdolności do pracy zgodnie z ustalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego opartym na wykładni obowiązujących przepisów prawnych wyżej powołanych.

Mając na względzie te zarzuty wnioskodawczynie wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku przez uwzględnienie apelacji i uznanie, że wnioskodawczynie przysługuje prawo do renty socjalnej oraz o rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów procesu według norm prawem przepisanych.

### **Sąd Apelacyjny zważył co następuje.**

Apelacja nie jest zasadna.

Sąd Okręgowy nie przekroczył granic swobodnej oceny dowodów zakreślonej w art.233 §1 k.p.c. Przede wszystkim nie jest uzasadniony zarzut bezkrytycznego przyjęcia wniosków zawartych w opiniach biegłych. Analiza akt sprawy wskazuje, że Sąd szczegółowo analizował treść poszczególnych opinii oraz zawarte w pismach procesowych stron zastrzeżenia dopuszczając dowód z opinii uzupełniającej i to zarówno pisemnej jak i ustnej. W szczególności dotyczy to 2 biegłych specjalistów medycyny pracy, którzy na rozprawach szczegółowo odnosili się do meritum sprawy i formułowanych zastrzeżeń. Przyznać należy, że rzeczywiście w niektórych opiniach wystąpiły sprzeczności i padły sformułowania wskazujące na możliwość istnienia całkowitej niezdolności do pracy (biegła audiolog, biegła specjalista medycyny pracy L. M.); w związku tym Sąd przez wywołanie opinii uzupełniających sprzeczności te wyjaśniał, tak aby uzyskać jasne stanowisko biegłych co tego, czy wnioskodawczynie jest całkowicie czy tylko częściowo niezdolna do pracy. Wszystkie opinie wywołane w sprawie zostały w uzasadnieniu Sądu szczegółowo omówione i ocenione w aspekcie podstawowego zagadnienia t.j. czy stan zdrowia wnioskodawczynie sprowadzał niezdolność do pracy i jakiego stopnia.

Ze wszystkich opinii biegłych ostatecznie wynika, że wnioskodawczynie nie jest całkowicie niezdolna do pracy. Sąd Okręgowy miał tu na uwadze przede wszystkim opinię biegłej audiolog, która stwierdziła, że głuchoniemota nie sprowadza całkowitej niezdolności do pracy. Sąd Okręgowy ocenił także, czy stan psychiczny wnioskodawczynie nie sprowadza wespół z głównym schorzeniem całkowitej niezdolności do pracy. Z opinii biegłych psychiatry i psychologa zarówno pierwszej jak i uzupełniającej wynika jednak, że wnioskodawczynie nie cierpi na żadną chorobę psychiczną, a jedynie występują u niej zaburzenia adaptacyjne, które mają czynnościowy charakter i wynikają z trudności w przystosowaniu się do subiektywnie trudnej sytuacji związanej z głuchoniemotą. Nie sprowadzają one całkowitej niezdolności do pracy.

Nie jest także uzasadniony zarzut apelacji dotyczący błędnej oceny dowodu z opinii biegłych w zakresie dotyczącym możliwości wykonywania pracy jedynie warunkach chronionych. Jak wiadomo przepis art.13 ust.4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 o emeryturach i rentach z FUS stanowi, że zachowanie zdolności do pracy w warunkach określonych w przepisach o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych nie stanowi przeszkody do orzeczenia całkowitej niezdolności do pracy.

Stosownie do treści art.2 pkt 7 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych przez warunki pracy chronionej rozumie się warunki, o których mowa w art. 28 albo art. 29 i uzyskanie statusu zakładu pracy chronionej albo zakładu aktywności zawodowej. Przepis art. 28 w/w ustawy stanowi, że pracodawca może uzyskać status zakładu pracy chronionej m.in. jeżeli obiekty i pomieszczenia użytkowane przez zakład pracy:

a) odpowiadają przepisom i zasadom bezpieczeństwa i higieny pracy,

b) uwzględniają potrzeby osób niepełnosprawnych w zakresie przystosowania stanowisk pracy, pomieszczeń higienicznosanitarnych i ciągów komunikacyjnych oraz spełniają wymagania dostępności do nich,

a także

3) jest zapewniona doraźna i specjalistyczna opieka medyczna, poradnictwo i usługi rehabilitacyjne.

Kwestii, czy wnioskodawczyni może wykonywać prace tylko w warunkach pracy chronionej czy także na otwartym rynku pracy przy stosownym dostosowaniu jej stanowiska do niepełnosprawności poświęcona była znaczna część postępowania dowodowego.

W opinii biegłej L. M. specjalisty medycyny pracy z dnia 20 kwietnia 2015 r. wynika, że wnioskodawczyni jest zdolna do wykonywania pracy w warunkach pracy chronionej oraz może wykonywać prace nie wymagające szybkiego czytania pisanie i komunikacji z otoczeniem pod nadzorem. Wobec lakoniczności tej opinii została ona uzupełniona na rozprawie w dniu 23 marca 2017 r. Biega wskazała wówczas, że wnioskodawczyni jest częściowo niezdolna do pracy, może pracować na stanowisku przystosowanym do niepełnosprawności, może wykonywać proste prace n.p. przy sklejanie pudełek, przy zawijaniu cukierków, przy pomocy w wykonywaniu prostych czynności sprzątnięcia. Na rozprawie tej biega dalej stwierdziła, że w ramach otwartego rynku pracy musiałoby stanowisko pracy być odpowiednio przystosowane. W dalszej jednak części wskazała, że w jej ocenie wnioskodawczyni jest całkowicie niezdolna do pracy w ramach otwartego rynku pracy.

Wobec tych sprzeczności Sąd dopuścił dowód z opinii biegłego specjalisty medycyny pracy K. Z. oraz opinii uzupełniającej audiologa H. A.. Biegła A. kategorycznie stwierdziła, że głuchoniemota nie spowodowała upośledzenia funkcji organizmu w stopniu powodującym całkowitą niezdolność wykonywania pracy zarobkowej. Badana może pracować na stanowiskach nie wymagających bezpośredniego kontaktu słownego z otoczeniem. Przeciwskazana jest praca w dużym hałasie i na wysokościach. Biegła specjalista medycyny pracy wskazała, że na rynku pracy istnieje szereg stanowisk pracy na których badana mogłaby znaleźć zatrudnienie pomimo istniejącej niepełnosprawności narządu słuchu. Może pracować jako brakarz, pracownik produkcji wyrobów z tworzyw sztucznych (np. ręczne składanie kroplówek z pojedynczych elementów) jako monter prostych 2-3 elementowych podzespołów, jako pakowacz ręczny, przy produkcji wyrobów garmazeryjnych. Może wykonywać proste prace porządkowe, ogrodnicze. Na rozprawie w dniu 17 kwietnia 2018 r. Biegła jednoznacznie stwierdziła, że wnioskodawczyni może pracować zarówno w warunkach pracy chronionej jak i w ramach otwartego rynku pracy po dostosowaniu jej stanowiska do niepełnosprawności. Jest ona tylko częściowo niezdolna do pracy.

W świetle powyższych opinii Sąd dokonując oceny, że wnioskodawczyni jest częściowo niezdolna do pracy nie przekroczył granic swobodnej oceny dowodów, a odmienne twierdzenia apelacji są tylko polemiką z oceną dowodów dokonaną przez Sąd.

Podkreślenia wymaga, że ustalenie istnienia niezdolności do pracy i jej stopnia wymaga posiadania wiadomości specjalnych. Stąd zaistniała konieczność zasięgnięcia opinii biegłych specjalistów w zakresie schorzeń, na które cierpi wnioskodawczyni. Opinie takich nie mogą zastąpić dowody z dokumentów prywatnych, w tym wydawanych przez lekarzy w toku leczenia pacjenta. Wbrew zarzutom apelacji Sąd nie zignorował zaświadczeń opisanych w apelacji. Zaświadczenia te były podstawą do wywołania opinii biegłych lekarzy sądowych w tym opinii uzupełniających, którzy m.in. na ich podstawie wypowiedzieli się o istnieniu i stopniu niezdolności wnioskodawczyni do pracy. W związku z tym zaświadczenia te były poddane ocenie Sądu I instancji. Należy jednak podkreślić, że zaświadczenia te opisywały stan zdrowia wnioskodawczyni. Nie zawierały one jednak stwierdzeń dotyczących stopnia niezdolności do pracy.

W piśmie z 7 lipca 2016 r. wnioskodawczyni wniosła ewentualne (jeśli sąd uzna to za konieczne) o powołanie innych biegłych spoza listy Sądu Okręgowego. Wniosek nie został niczym uzasadniony. Sąd zatem nie uwzględniając tak sformułowanego wniosku nie dopuścił się naruszenia przepisów prawa procesowego.

W konsekwencji nie doszło do naruszenia art.12 ust.12 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r o emeryturach i rentach z FUS. Wnioskodawczyni bowiem nie utraciła zdolności do wykonywania jakiegokolwiek pracy. Skoro tak, to nie doszło także do naruszenia art.4 ustawy z dnia 27 czerwca 2003 r o rencie socjalnej.

Z powyższych przyczyn Sąd Apelacyjny na podstawie art.385 k.p.c. orzekł jak w sentencji.